

Digitalisering

Case Studie

Dette projekt, BenefitRegions, finansieres af midler fra Den Europæiske Fond for Regionaludvikling.

Indhold

Indledning – Forberedelse og planlægning af det tysk-danske samarbejde

1. Analyse "Digitalisering" – Betydning i forbindelse med kontekst af regionaludvikling og internationalt samarbejde
 - 1.1. Udgangssituation til temaet „Digitalisering i forbindelse med regionaludviklingen“
 - 1.2. Udvikling af fælles skabelsesmuligheder
2. Vidensbasis „Digitalisering“
 - 2.1. Definition „Digitalisering“
 - 2.2. Temaer & målgrupper
 - 2.3. Data
 - 2.4. Hardware
3. EU-databeskyttelsesbasisforordning/DSGVO
 - 3.1. Mening & formål med databeskyttelse
 - 3.2. Udfordringen
 - 3.3. Videreuddannelsens indhold
 - 3.4. Erkendelser fra den dansk-tyske udveksling
 - 3.5. Facit
4. Rekrutteringsmanagement til softwareudvikling (lang udgave i tillægget)
 - 4.1. Problembeskrivelse
 - 4.2. Deltagelse & design
 - 4.3. Arbejds- & projektmanagement
5. Facit
 - 5.1. „Digitalisering“ bliver central bestanddel af „Regionaludviklingen“
 - 5.2. Rekrutteringsmanagement er en vigtig komponent for omsætningen af „Digitaliseringen“

Hauke Klünder (Kreds Plön), Alexander Mäule (FH Kiel) & Christian Kliesow (WFA Kreds Plön)

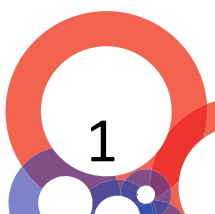
Kredsforvaltning Plön (Case Study ledelse)

Maj 2019

Benefit4Regions er et fyrtårnsprojekt for samarbejde. Det anvender de mange muligheder og potentialer i landdistrikterne i Tyskland og Danmark og skaber merværdi. En unik række vidensinstitutioner udbydere og institutioner har forenet på vej lavet til at udvikle løsninger på de spørgsmål om regional udvikling og økonomisk og videndeling på eksisterende tilgange og ideer. Projektpartnerne bag Benefit4Regions er Wirtschaftsförderungsagentur Kreis Plön GmbH, Sønderborg Kommune, Landdistrikternes Fællesråd, Syddansk Universitet, Kalundborgregionens Erhvervsråd, Guldborgsund Kommune, Kreis Plön, Kreis Schleswig-Flensburg, Fachhochschule Kiel, Landesamt für Landwirtschaft, Umwelt und ländliche Räume des Landes Schleswig-Holstein, Forschungs-und Entwicklungszentrum Fachhochschule Kiel. Projektet blev gennemført fra Juli 2016 til Juni 2019

www.benefit4regions.eu

www.copedia.eu

#BlackBoxDigital

LearnLearnLearn

#DigitalFuture

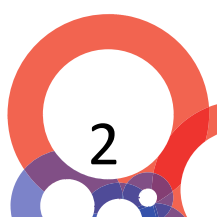
KommuneDigital

Digitalisierung

Teilnehmer

- Kreis Plön
- WFA Kreis Plön
- AktivRegionen Kreis Plön
- Kreis Schleswig-Flensburg
- Kreis Rendsburg-Eckernförde
- Sonderborg Kommune
- Landdistrikternes Fallesrad

Indledning – forberedelse, planlægning og gennemførelse af det tysk-danske samarbejde

Udviklingsrapporten til case studiet (CS) „Digitalisering“ i kontekst med regionaludviklingen, retter sig i første omgang mod **målgrupperne**:

- **Kommuner** (tyske kredsforvaltninger og danske storkommuner, samt offentlige kontorer, byer, kommuner og LAG AktivRegioner i Tyskland), som også
- **offentlige organisationer** (bl.a. økonomisk finansiering) og
- **softwareudvikler** (bl.a. indblik i kundens vidensstand),

som i fremtiden i fællesskab vil arbejde omkring skabelsen af en behovsdækkende, digital og sammenflettet fremtid i landområderne.

Hvordan har forberedelsen og planlægningen for det omfattende samarbejde til „Digitalisering“ set ud?

Den første udveksling med tyske og danske partnere viste, at de store og hyppigt diskutererede digitaliseringstemaer „Bredbåndsforsyning“ og „e-government“ ikke skal bearbejdes. Temaet „Bredbånd“ er i begge lande i den planlægningsmæssige og byggemæssige omsætning og betragtes allerede i et andet case studie under formidlingsaspekter. Temaet „E-government“ reguleres i Danmark fra statens side af og i Tyskland med en føderalistisk ansats (online-tilgangslov). Derudover blev omfanget af begge temaer iht. den resterende restløbtid for projekt „B4R“ (1,5 år) overskredet betydeligt.

Temaets fortsatte bearbejdelse resulterede ud af resultaterne af case studiet „Opnåelighed på stedet“. Iht. telefoninterviews rammer (se CS udviklingsrapport „Opnåelighed på stedet“, s.14-15) og en første digitaliseringsworkshop med lokale amts-, byforvaltninger, samt amtsfrie kommuner og LAG AktivRegioner i Plön kreds, blev det tydeligt at forvaltningslederne tillægger temaet en stor betydning. De står dog alle ved begyndelsen og betragter „Digitaliseringen“ som et fremtidstema. Iht. denne **deltagelse kunne Plön kreds drage de første vigtige konklusioner**, hvad **videnformidlingens betydning**, det **tematiske fokus** (borger- og mobilitetsinformationer) og **beredskabet til det fortsatte samarbejde**, angår.

Derudover resulterede deraf fokussen til den fortsatte internationale udveksling. Diverse yderligere samtaler med WFA kreds Plön GmbH og FH Kiel muliggør den aktive integrering af WFA kreds Plön med dens formidlingstilbud til „DSGVO“ og muligheden, at FH Kiel, som softwareudvikler kunne integrere en videreuddannelse og refleksion til temaet „Rekvireringsmanagement“.

Hvilken konkret nytte leverer det overgribende samarbejde i konteksten „Digitalisering“?

Integreringen af „Digitaliseringen“ i regionaludviklingen, præsenterer „Fremtidens tværsnitsopgave“. Den vil, som i alle andre livs- og arbejdsområder, forbinde sig med den „analoge“ verden og forandre denne eftertrykkeligt. Derfor ligger den konkrete brug af det overgribende samarbejde i, at vi tidligt befatter os med temaets forskellige indhold og skærper vores bevidsthed iht. opgavernes størrelse og omfang.

Set fra denne betragtning, resulterede i en åben gruppediskussion omkring overenskomsten, at vi bearbejder følgende **mål** indenfor rammen af case studiet „Digitalisering“:

- **Udarbejdelse af en vidensbasis** til „Blackbox digitalisering“ (Hauke Klünder, kreds Plön)
- **Formidling og rådgivning** til grundliggende **EU-databeskyttelsesforordning/DSGVO** (Christian Kliesow, WFA kreds Plön)
- **Videreuddannelse til rekvireringsmanagementet** i forbindelse med softwareudviklingen (Alexander Mäule, FH Kiel)

1. Analyse "Digitalisering" – Betydning i konteksten for „Regionaludvikling og internationalt samarbejde“

„Digitaliseringen“ er ifølge eksperter „Fremtidens tværsnitstema“, som strækker sig gennem alle livs- og arbejdsområder og vil være af elementær betydning, når det drejer sig om skabelsen af „Livskvalitet“ og „Fremtidsegnethed“ i landområderne i Danmark og Tyskland.

Udgangssituationens betragtning bekræfter dette tydeligt og viser, at der kan tilregnes regionaludviklingen en vigtig rolle, når det drejer sig om temaets formidling og den fælles skabelse af digitale løsninger på stedet. Det sig være indenfor rammen af borgerdeltagelsesprocesser hen til krav i forbindelse med softwareløsninger eller ved rådgivning af moderne hardwarekomponenter i forbindelse med landområdeudviklingen (bl.a. W-LAN i forsamlingshuse i landsbyer, CoWorking Spaces). Den fælles skabelse er derved samtidig chance og udfordring. „Digitaliseringen“ stopper ikke ved grænsen til nabokommuner, naboamter eller nabokredse. Merværdier for forvaltningernes kunder, vil kun opstå, når disse i fællesskab arbejder på udviklingen og forbindelsen af digitale tilbud. Iht. det, er det af elementær betydning, at man begynder med „små skridt“, for at forankre temaet, som tager menneskernes forventninger på stedet med og dermed inddrager deres måde at tænke på.

Det vil være af elementær betydning, at den offentlige sektor forstår, hvordan softwareudvikling fungerer og hvordan online-platformer skal være konstrueret, for at opnå en så stor så mulig grad af forbindelse på dette niveau. Lykkes det ikke for kommunerne at gennemtrænge disse elementære krav i fællesskab, så bliver det svært, henholdsvis næsten umuligt, selvstændigt at organisere denne kompleksitet og på længere sigt at koordinere dem med hinanden. Til syvende og sidst er „Digitalisering“ en meget stor ansamling af de forskellige værktøjer, som altid igen vil føre til en forklaring, hvorfor disse skal udvikles og gøres brugbare .

1.1 Udgangssituation til tema „Digitalisering“

Den generelle analyse dannede grundlaget til samarbejdet i case studiet. Kompleksiteten og rækkevidden for begrebet „Digitalisering“ i kontekst med alle regionaludviklingstemaer fører til en koncentration til de i indledningen nævnte mål, for at udarbejde målgruppernes første generelle holdepunkter og gennem de mere konkrete mål, at skabe en så vidt mulig målrettet merværdi.

Generel situation i dag: Digitalisering er på alles læber. Hvad betyder det for landområderne, henholdsvis regionaludviklingen?

Den samfundsmæssige forandring præges stadigt stærkere af den digitale verden. Mennesker kommunikerer via globale Social Media netværk, restauranten ved siden af søges og findes på „Nettet“. Butikshandel finder i langt højere grad sted udenfor de indre byer eller på den „grønne eng“. Myndigheder arbejder allerede, eller skal i fremtiden agere „papirløst“ inden for rammerne af e-government og brugen af digitale værktøjer hører på mange økonomiske områder allerede for længst til normaliteten. På samtlige områder i det offentlige, private og økonomiske liv, gennembyrdes konventioner gennem digitale forandringer og fører til en verden, hvor de „Digitale Natives“ hæfter den digital-fjerne befolkningsgruppe af.

De digital-fjerne befolkningsgrupper er ofte ældre mennesker, hvis liv altid har fungeret uden brugen af tekniske hjælpemidler og hvis affinitet i forbindelse med digitale produkter er lille. Mange af dem lever i landregioner, der især er kraftig påvirket af en stor strukturforandring. Især gennem forandringen af den økonomiske struktur og den demografiske udvikling, forudsiges en negativ udvikling, som fører til, at forsynings- og uddannelsesindretninger reduceres, arbejdspladser tilsvarende opstår i urbane regioner og metropoler og den generelle vitalitet i landområderne, stadig bliver sværere at skabe. Eksperter taler i denne sammenhæng også om „Udpining“ af landområdet. Denne situation kræver nye løsninger, som udvikles og implementeres iht. situationen. I denne kontekst skal kommuner spille en større rolle, da ellers ikke nogen andre vil gøre det.

Arbejds- og livssituationen i landområderne står derudover ved en „Skillevej“. En ikke helt så drastisk betragtning er, at landområderne fortsat mister betydning, når de ikke erkender og anerkender deres

problemer, samt modarbejder de negative tendenser med det overgribende samarbejde i forbindelse med udvikling af løsninger. Bredbåndsudbygningen i Tyskland og Danmark er et godt eksempel på denne udvikling. Kommuner har erkendt, at denne basisinfrastruktur vil være af central betydning for den fremtidige egnethed og det overgribende samarbejde, samt at formidlingen og overbevisningen iht. borgerne vil være nøglerne til en tidsnær omsætning. Denne del af digitaliseringen i landområderne er allerede begyndt og vil i nær fremtid føre til, at mange (altså ikke alle) landregioner har et vigtigt argument i hånden, når det drejer sig om at vende „Udblødningens“ fortegn og globaliseringens negative tendenser. Regionernes digitale udformning, på grundlag af bredbånd som basisinfrastruktur, er berigelse og udfordring på samme tid.

Den generelle situation i morgen. Bliver „Renæssancen for landområderne“ digital?

„Renæssancen for landområderne“ går i spænd med „Digitaliseringens“ chancer og burde stå i tæt vekselvirkning til den analoge omgivelse og menneskenes behov. Fysiske grænser udviskes i stigende grad og „Rum-tid-omkostninger“ kommer ikke til at spille nogen større rolle mere. „Arbejde“ vil f.eks. ikke mere være et spørgsmål hvad angår pladseringen, da forudsætningerne for mange jobs i landregionerne vil være givet. Derudover er leveomkostningerne allerede i dag i storbyerne som Hamborg eller København overdimensionalt høje. Den konstante uddifferenciering af livsstile, støder i stigende grad sammen med den høje dynamik og storbyernes „Stress“. Disse push-faktorer vil, ligesom pull-faktorerne som „Bredbånd“ føre til, at landområderne, som arbejds- og livsmiljø vil vinde på attraktivitet.

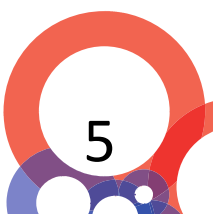
På dette punkt står landregionerne overfor den fælles skabelsesmæssige udfordring, at udvikle adækvate infrastrukturer til et moderne livsmiljø. Såvel for nye borgere, som også for de veletablerede, som for det meste er ældre og hvis forsyning og mobilitet med alderen vil komme til at spille den vigtigste rolle, består der krav, som bør have betydning for udvikling. Hos temaerne „Forsyning“ og „Mobilitet“ skal regionerne stille sig spørgsmålet, hvad angår den effektive og overgribende organisation, for at muliggøre en attraktiv „Opnåelighed“. Bevarelsen af landsbyfællesskabet påvirkes i afgørende grad gennem videreudviklingen af de ulønnede organisationsstrukturer. Den lokale kommunikation (videregivelse af information, borgerdeltagelse) pålægges der en tværsnitsopgave, som vil hjælpe menneskene med, bedre af filtrere informationer som er relevante for ens eget livsmiljø. Indenfor rammen af den økonomiske udvikling bliver overgribende netværksstrukturer en faktor, som gør det lettere for f.eks. virksomheder at skifte over til landområderne.

1.2. Udvikling af fælles skabelsesmuligheder

Det generelle fokus af de fuldtidsbeskæftigede aktører i regionaludviklingen ligger hidtil i, at formidle i lokal-regionale aktør- og borgernetværk, at moderere og at udvikle projekter, samt at understøtte kommuner, henholdsvis virksomheder f.eks. ved omsætningen af projekter. Temaet „Digitalisering“ har hidtil spillet en underordnet, henholdsvis irrelevant rolle. Iht. det, betræder de fleste fuldtidsbeskæftigede regionaludviklere og -koordinatorer i Tyskland og Danmark „Nyt land“. For i fællesskab at kunne bruge og skabe de store potentialer der ligger i „Digitaliseringen“ for en mulig „Renæssance for landområderne“ på det store område i forbindelse med regionaludviklingen, kræves der derfor i første omgang en større bevidsthed hos de fuldtidsbeskæftigede aktører omkring forandringerne, som den digitale forandring bringer med sig.

Disse momentoptagelser tydeliggør for enhver form af overgribende samarbejde, at i første omgang er opbygningen af en fælles vidensbasis, som et første lille skridt nødvendigt. Faglig videreuddannelse vil derudover være uomgængelig, for at kunne opfylde funktionen som formidler mellem digitale og analoge krav. I denne sammenhæng viser case studiet sig at være en god mulighed, til at teste dette og at få en god følelse for det, som i fremtiden vil være nødvendigt, for at få smeltet regionaludviklingen og „Digitaliseringen“ sammen med hinanden og at udvikle fornuftige løsninger til landområderne, sammen med de borgerne.

Regionaludviklingens relevante handlingsfelter er bl.a.:

- Forsyning (nærhedsforsyning, sundhed, sociale ydelser, uddannelse)
- Mobilitet
- Ulønnet organisation
- Økonomisk udvikling/nye arbejdsformer (bl.a. coworking)
- Lokal kommunikation
- Borgernetværk/Naboskabshjælp
- Datasikkerhed

Hvad kan regionaludviklingen indenfor rammen af den „digitale udvikling“ gøre?

Indenfor rammen af sine elementære opgaver, så kan regionaludviklingen yde et vigtigt bidrag til, at „Digitaliseringen“ kan forstås som chance og skabe en direkte nytte for borgerne, i hvilken de tager denne adækvat med ved skabelsen. Her spiller bl.a. rekvireringsmanagementet en bærende rolle, da der kræves en særlig god formidling mellem idegivere, brugere og softwareudviklere, for f.eks. at udvikle behovsbestemte softwareløsninger. Derudover stopper digitaliseringen ikke ved kommunegrænserne, hvorved der tilkommer forbindelsen en yderligere vigtig rolle. Især indenfor handlingsfeltet „Mobilitet“ vil den digitale forbindelse være en central faktor.

2. Vidensbasis „Digitalisering“

Udarbejdelsen af vidensbasissen indenfor rammen af case studiet viser, hvilke udfordringer der vil være forbundet med „Digitaliseringen“. Den oprindelige ide i forbindelse med den overgribende udarbejdelse af et fælles begrebsglossar iht. regionaludviklingen, kunne ikke oprettes, da det ad hoc ikke var muligt for den fuldtidsbeskæftigede deltager at udvælge og beskrive adækvate begreber. Derfor begrænser oprettelsen indenfor rammen af case studiet sig til selv-definitionen „Digitalisering“, tema- og målgruppedefinitionen set ud fra fuldtidsbeskæftigede aktørers syn, samt den første udveksling til temaerne „Data“ og „Hardware“, for at få en/et første generel indføring/overblik i temaet.

2.1. Definition „Digitalisering“

Det første arbejdsstadium bestod i, at registrere begrebet „Digitalisering“ i fællesskab, på grundlag af en standarddefinition og „Brainstorming“-metoden og efterfølgende at afstemme en fælles definition samt baggrund, set fra ud fra regionaludviklingen.

Definition „Digitalisering“

Digitalisering er generelt set en teknisk proces af forarbejdning af analog(e) information/ting i enhver form (tekster, billeder, stemmer, etc.) i digitale (bl.a. fra computerlæselige) formater/data.

Digitaliseringen karakteriseres derved gennem mange komplekse processer, som digitale teknologsystemer integrerer i „Menneskers hverdag“.

Definitionens baggrund set ud fra regionaludviklingen

Derfor er den digitale rådighed af analoge ting for det meste en af mennesket drevet dynamisk proces. Der kræves en gensidig tilpasning af den dynamiske digitale proces til de uddynamiske sociale systemer af samfund og fællesskaber, samt menneskenes individuelle tanker og evner. Især tankernes og kommunikationmulighedernes forandring (uddannelse, oversættelse, forklaring, brugervenlighed osv.) er nøgelfaktorerne til skabelsen af gensidige og nyttige værdier.

Iht. det, så drejer det sig ved digitaliseringen ikke kun om teknik og data. Digitalisering omfatter en „En tingenes værktøjskasse“, som gør hverdagen for den enkelte lettere og kan forbinde denne med

andre. For at få en god brugervenlighed i forbindelse med denne „Værktøjskasse“, så skal forskellige komponenter forbindes og trinvis synkroniseres.

Den digitale udførelse af infrastrukturen (hardware) er derved basissen for udviklingen og implementeringen af databearbejdende softwareløsninger. For at gøre hverdagen lettere, så er det vigtigt, at målgrupperne i den enkelte kontekst „analog-digital“ medinddrages og kan deltage. Bevidstheden for meningsfuldheden („Hvorfor“) og testningen samt implementeringen af nyttige produkter, er de vigtigste komponenter, for at opnå en nyttig digitalisering i hverdagen.

Resultatet viser, at begrebet er svært at forstå og at selv den faglige forklaring omkring baggrundene, forbliver abstrakt. Derfor vil det især indenfor formidlingens ramme komme an på, at begrebet ikke forklares alt for meget, men at nytten for menneskene og dermed det analoge livsmiljø stilles i forgrunden, for at, indenfor rammen af den tekniske forarbejdning af informationer, udvikle og bruge meningsfyldte analog-digitale løsninger.

2.2 Målgrupper & temaer

Det andet arbejdsstadium bestod i at identificere „Målgrupper“ og „Temaer“. Disse blev igen åbent samlet og sorteret med „Brainstorming“-metoden.

Målgrupper

- „Enhver mand & kvinde“ i regional kontekst -> For hver ny løsning skal hovedmålgrupperne analyseres og defineres påny (f.eks. med „Personas“-metoden)

Temaer

- „E-government“ – Digitalisering på lokalt niveau. Her drejer det sig ud over rådigheden af anvendelser om tilbuddenes transparens og brugens adækvate muligheder gennem borgerne
- „Livslang læring“
- „Uddannelse“/„Videreuddannelse“
- „Mobilitet“ – Sammenknyttede veje og tjenesteydelser
- „Kommunikation & vidensudveksling“ – Lokalt til rådighed stående, passende informationer & tjenesteydelser
- „Sundhedsforsyning/Telemedicin“
- „Data & datasikkerhed“
- Glem ikke „Analog verden“
- „Attraktioner for turister“

Samlingen af målgrupperne og temaerne viser, at især „Læring/Selvhjælp & videreuddannelse“ samt „Kommunikation & informationsoverførsel“ er vigtig og fortrinsvis bør stå i fokus. Derudover skiller ud over det allestedsnærværende tema „E-government“ mobilitetstemaet sig ud. Resultaterne korrelerer derved med synsvinklerne af de fuldtidsbeskæftigede og ulønnede aktører i kreds Plön. Disse var involveret indenfor rammen af en forvaltningslederworkshop og det „1. Plöner digitaliseringstopmøde“.

2.3 Data

Temaet „Data“ er et elementært tema omkring digitaliseringen, henholdsvis brugen af og tilgængeligheden til softwareløsninger, da der fortløbende bliver bearbejdet

- analoge informationer (personrelaterede eller ikke personrelaterede) til digitale data (manuelt eller maskinelt),
- anlagt datamængder i de forskellige databaser,
- gemt datamængder i forskellige databaser,
- data viderebearbejdet (som organiseret omgang med datamængder)
- data udskiftet og aflæst (f.eks. via datainterfacesteder (API'er) i forskellige softwareprogrammer).

Især indenfor rammen af DSGVO, spiller personrelaterede data en central og vigtig rolle. Derudover ligger betydningen for personrelaterede data i, at denne i fremtiden, indenfor rammen af „Hverdagens digitalisering“, vil komme til at spille en central rolle, f.eks. for at forsyne og forbinde kommunale informationsplatforme med relevante data (bl.a. med data til busstoppesteder, seværdigheder eller tilstedeværende forsyningsindretninger).

2.4 Hardware

Temaet „Hardware“ er et yderligere elementært tema omkring digitaliseringen, henholdsvis brugen af og tilgængeligheden til softwareløsninger, da de på den ene side

- præsenterer basisinfrastrukturen
 - Bredbånd
 - LTE – mobil kommunikation
 - WiFi – mobil kommunikation

og på den anden side

- kræver analoge berøringspunkter/touchpoints (offentlige og private).
 - Borger-terminaler
 - Public Displays
 - Apparater for slutbrugere (desktop, tablet, smartphone)

Især den offentlige til rådighedstillelse af basisinfrastrukturen vil være af elementær betydning, for at forhøje den generelle fremtidsnethed i landområderne. Derudover er de analoge berøringspunkter vigtige, for lokalt endnu mere at sammenføre den „analoge og digitale verden“ og at forhøje borgernes opnåelighed gennem det „lokalt-kommunale internet“.

3. EU-databeskyttelsesbasisforordning DSGVO

EU-datasikkerhedsforordningen (DSGVO) er på alles læber og tilsvarende har case studie-gruppen befattet sig med en mulighed omkring formidlingen af DSGVO på regionalt niveau. Hertil har digitaliseringsmanageren fra WFA kreds Plön GmbH udviklet et førstgangs lavttersklet informations- og videreuddannelsesformat, som blev testet og reflekteret iht. case studiet.

Videreuddannelsesetilbuddet har i forbindelse med den første start hjulpet med til at forstå grundprincipperne i den nye forordning. Denne europæiske forordning er dog – i modsætning til attituden omkring en aktiv digitalisering – ikke brugercentreret nok og har (endnu) ikke virkelig medinddraget os som målgruppe, som case studiet har vist.

3.1 Mening og formål med datasikkerhed

Forordningen (DSGVO) som anvendes fra den 25. maj 2018 af, har gjort mange virksomheder og medarbejdere usikre. Det rene omfang og reguleringens mål har stillet for store krav til mange. Derved drejer det sig i sidste ende om en god sag. I forordningens fokus står personrelaterede dataers sikkerhed og omgangen med disse, for at beskytte enhver persons personlige rettigheder.

Hver enkelt skal selv afgøre, hvad der sker med hans data, hvem der opnår viden herom og hvordan disse fortsat bearbejdes.

I centrum står dermed retten til informationsmæssig selvbestemmelse.

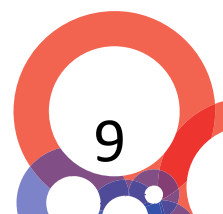
3.2 Udfordringen

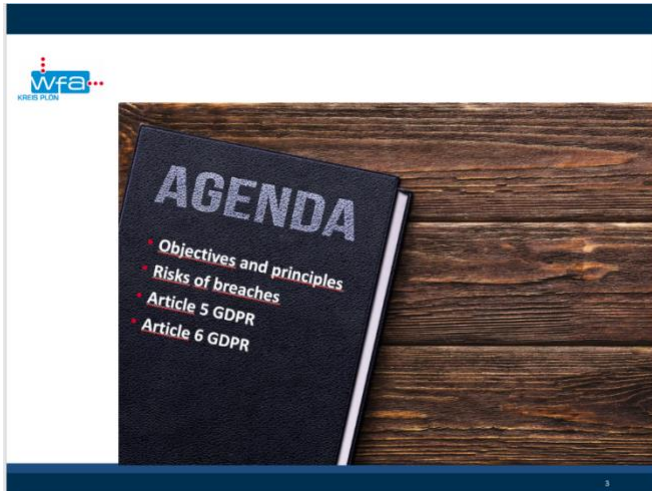
Det blev konstateret at være fuldstændig udfordrende at begejstre medarbejdere for temaet datasikkerhed. Det blev allerede tidligt klart, at det gjaldt om at være opmærksom på dette, når man prøver på af videreformidle databeskyttelsesretsligt indhold:

1. Datasikkerhed gælder godt nok for enhver, som tillægger temaet betydning, hvis betydning dog varierer meget fra institution til institution og fra land til land. Forskellene, som optages og omsættes i den nye forordning, varierer meget mellem Tyskland og Danmark.
2. Det rene omfang i den nye forordning gør usikker og bør i tilfælde af en videreudvikling i hvert fald begrænses til det væsentligste. Det hjælper ingen, kun at læse forordningsteksten. Til det daglige arbejde er kun nogle få artikler, som præsenteres i det følgende, relevante.
3. Tekniske og retslige spørgsmål skal formidles praksistilsvarende. Omgangen med fagligt glosar og juridiske termer er ikke hver mands sag.
4. Eksempler gør det anskueligt og kan bedre formidle indholdet.

3.3 Videreuddannelsens indhold

I det følgende skal på eksemplarisk vis vises, hvilket indhold til det daglige arbejde, er særlig relevant, samt hvordan og med hvilket indhold medarbejdere kan gøres interesseret i og skoles til, temaet datasikkerhed.

Inddeling

Ud over målene og principperne i DSGVO, så er det vigtigt at snakke om, hvilke farer der opstår ved ikke-overholdelse, for at oprette en personlig relevans. Godt nok kan forholdsregler, til beskyttelse af personrelaterede data styres fra ledelsesniveauet af, men deres omsætning/brug og acceptans er også altid afhængig af hver enkelt medarbejder. Kun når hver enkelt forstår, hvad det hos temaet datasikkerhed principielt drejer sig om og accepterer, hvor vigtigt det er at beskytte personlige data, så vil forholdsregler og foranstaltninger kunne omsættes succesrigt.

Følgende artikler er i denne sammenhæng særligt relevante:

Artikel 1 „Genstand og mål“, artikel 5 „Grundprincipper til bearbejdelsen af personlige data“ og især praksisrelevant, artikel 6, som befatter sig med „Bearbejdelsens retmæssighed“.

Grundlag - Artikel 1, stk. 2

Kendsgerningen, at forordningen beskytter juridiske personers grundlæggende rettigheder og friheder og især skal styrke deres ret til beskyttelse af personlige data, danner grundlaget til alle følgende byggesten i forbindelse med videreuddannelsen. Lige netop den kendsgerning, at f.eks. virksomhedsdata ikke skal beskyttes, gør mange medarbejdere usikre. Især omgangen med virksomhedsdata har hidtil ført til forvirring om disse er vigtige at beskytte eller ikke. Det er iht. det desto vigtigere, at forstå, hvad der overhovedet skal beskyttes. På

den ene side gør dette omgangen med nye reguleringer lettere, på den anden side bliver det klart, at det ved DSGVO ikke drejer sig om nye reguleringer, men om forordninger, som allerede findes i anden lovmæssig form.

Risks for natural persons resulting from data breaches

- **Physical, material or immaterial damage:**
 - Discrimination
 - Financial or economic loss
 - Damage of reputation
- **Especially if these kinds of data are processed:**
 - Racial or ethnic details
 - Political opinions
 - Religious persuasions
 - Genetically data
 - Health data
 - Convictions or offenses
- **Or these personal aspects:**
 - Output (in the business)
 - Economic situation
 - Health
 - Personal preferences
 - Interests
 - Residential data
- **Pay great caution on:**
 - Child data
 - Large quantity of data
 - High amount of data subjects

Grundlag – Risici

En videreudvikling på området DSGVO lever også altid af medarbejderens bevidsthedsgørelse. De retslige definitioner, udsagn og reguleringer, som ofte er svære at forstå, lader sig meget bedre gøre håndterbare og forståelige, når der arbejdes med praksisrelevante eksempler og anvendelsestilfælde. Man skal være særlig opmærksom på de risici, som opstår.

Lige netop når det bliver klart for medarbejderne, at en overtrædelse af de

databeskyttelsesretslige reguleringer, eksempelvis kan føre til en diskriminering af den enkelte person, til en finansiell eller økonomisk risiko eller til en beskadigelse af omdømmet, så bliver det klart for en af reguleringsbrugerne.

Derudover har det helt klart vist sig at være meningsfuldt, at nævne mulige datakategorier og især beskyttelsesværdige egenskaber som forbilleder. Det er indlysende for enhver, at religiøs overbevisning, sundhedsdata eller politiske holdninger, ikke er data, som må komme i forkerte hænder.

Principles of data protection

- Processing of data only, if a law explicit gives the allowance or if the affected person gave his/her consent (Article 6 GDPR)
- **Data minimisation and storage limitation** (Article 5, 1c and e) GDPR)
- „Privacy by design und privacy by default“ (Article 25 GDPR)
- **Purpose limitation** of dataprocessing (Article 5, para. 1b) GDPR)

Grundlag - Principper iht. databeskyttelse
Ved DSGVO drejer det sig om et forbud med tilladelsesforbehold. Det betyder at dataindsamlingen og -bearbejdningen principielt er forbudt, medmindre en lov bemyndiger sagsbehandleren til en registrering.

Følgende grundlæggende principper skal i denne sammenhæng fremhæves:

Princippet omkring **dataminimering** nævner, at så lidt data så muligt skal registreres og bearbejdes. I direkte sammenhæng hermed står princippet, iht.

den **begrænsede lagring** af data, som siger, at data kun må gemmes så længe, som det også er hensigtsmæssigt.

Nyt i DSGVO er kendsgerningen at software og hardware skal opfylde principperne iht. **privacy by design og privacy by default**. Software skal derfor standardmæssigt være indstillet på sådan en måde, at der så sparsomt så muligt håndteres med data og der garanteres brugeren den størst mulige beskyttelse.

Særlig vigtig og for alle medarbejdere af særlig relevans er **hensigtsmæssighedens** princip, som samtidig skal danne grundlaget i det daglige arbejde med data. Kun når registreringen eller bearbejdelsen er hensigtsmæssig for dataindehaveren, så er en bearbejdelse tilladt. Data må altså ikke registreres unødvendigt. Medarbejdere skal altså altid spørge, hvilket retmæssigt formål der står bag en registrering.

Dette princip fører også til at datasikkerhed ikke er noget juridisk tema, men ofte har potentialen til at blive et organisationstema, som sætter spørgsmåltegn ved bestående processer i en virksomhed eller en forvaltning og fører til en tilpasning ved behov.

Principles of data protection – Article 5 – Principles of data processing

Beweislastumkehr/ omvendt bevisbyrde!!!

Article 5, para. 2:
The controller shall be responsible for, and be able to demonstrate compliance with, paragraph 1 (accountability)

Grundlag – Omvendt bevisbyrde

Ligeledes nyt, men ikke mindre vigtigt, er kendsgerningen, at der med ikrafttrædelsen af DSGVO har fundet en omvendt bevisbyrde sted. Lå ansvaret i at påvise at der var begået fejl i omgangen med personrelaterede data, indtil til indførelsen, stadig hos den skadelidte og den federale myndighed, så er det siden ikrafttrædelse af den nye forordning, sagsbehandleren selv, der er komplet ansvarlig for at påvise at han har handlet retmæssigt. Specielt føringen af en fortegnelse over bearbejdelser er for mange virksomheder nyt. Den databearbejdende er til enhver tid ansvarlig

for, at det sikres, at gældende ret blev overholdt. Om det skal han til enhver tid kunne give oplysninger og kunne aflægge regnskab.

Grundlag - Bearbejdelsens retmæssighed

Af særlig praktisk relevans er artikel 6 i DSGVO, som befatter sig med bearbejdelsens retmæssighed. Stiller man sig altså spørgsmålet, om data må bearbejdes (og dertil hører også registreringen), så er denne artikel den, som giver svar.

En bearbejdelse er retmæssig når...:

- a) når den pågældende person har givet sit samtykke til bearbejdelse.
 - ➔ Kongevejen er altså altid at spørge den pågældende, som det vedrører, om tilladelse.
- b) bearbejdelsen for at opfylde en kontrakt eller forudgående kontraktmæssige forholdsregler er påkrævet.
 - ➔ registreringen, altså en kontrakt er grundlaget og dataene i forbindelse med denne kontrakt er indsamlet, så er en bearbejdelse retmæssig.
- c) bearbejdelsen er nødvendig for at opfylde en retlig forpligtelse, som den ansvarlige er underlagt.
 - ➔ den ansvarshavende per lov følgerig er forpligtet til at bearbejde data, så kan DSGVO ikke fritage ham fra denne pligt.
- d) bearbejdelsen beskytter eller sikrer livsvigtige interesser.
 - ➔ beskyttelsen af data i livsvigtige eller livsfarlige situationer dermed skal stilles i bero.
- e) bearbejdelsen til varetagelse af en opgave, som er af offentlig interesse eller sker i kontekst i forbindelse med udøvelsen af offentligt magt, er nødvendig.
 - ➔ den ansvarlige, som offentlige kontorer eller offentlige institutioner, har bemyndigelse, så gælder særlige krav.
- f) bearbejdelsen til bevarelse af berettigede interesser hos den ansvarlige er nødvendig, såfremt grundrettighederne og -frihederne for den pågældende person ikke overgår disse.
 - ➔ der ifølge den, består en berettiget interesse i forbindelse med bearbejdelsen og den pågældendes grundrettigheder ikke overtrædes, så kan data (hensigtsmæssige) bearbejdes.

3.4 Erkendelser fra den tysk-danske udveksling

Det landeovergribende samarbejde omkring temaet DSGVO viser, at denne europæiske forordning længst ikke er ankommet der, hvor dens principielt positive virkning skal virke, hos borgerne og dem som formidler på stedet. Derudover har det ikke været muligt, at akvirere de mulige steder i Slesvig-Holsten og Syddanmark til en udveksling indenfor rammen af projektets løbetid fra B4R, som ville bringe mere „Lys i mørket“. Tilsvarende vil emnets fortsatte udvikling fra højere sted i fremtiden vise, hvordan dette centrale tema videreudvikler sig, hvilke muligheder der gives til optimeringen og om der på et eller andet tidspunkt stilles brugerne, f.eks. tjeklister til den databeskyttelseskonforme affattelse af e-mails til rådighed, så usikkerheden ikke fører til at man opgiver.

3.5 Facit

Hvad der derudover bliver tilbage, er, at temaet databeskyttelse, senest siden d. 25.05.2018 berører enhver. Godt nok skulle det forinden for alle være en selvfølge, kun at registrere og bearbejde personlige data, såfremt disse også skal bruges, men den nye forordning understreger på dette punkt officielt vigtigheden af dette forehavende.

Også lige netop fordi fortiden har vist, at temaet datasikkerhed længst ikke er trivielt for enhver, så bør de ansvarlige gøre alt for at gøre deres medarbejdere opmærksomme på dette, for at sikre at data bearbejdes dataretmæssigt korrekt.

I denne sammenhæng kommer det ikke an på at uddanne så meget så muligt. Det er meget mere hensigtsmæssigt, at gøre medarbejderne opmærksomme på få grundlæggende ting, at levere eksempler og i enkelttilfælde at afgøre, for ikke at stille for store krav til alle parter.

Det bliver interessant at se, hvordan domstolene forholder sig og hvordan forordningen udlægges i praksis. Ikke desto mindre bør der på den tyske og den danske side af grænsen, gøres alle mulige anstrengelser, for at uddanne medarbejderne i forbindelse med den sikre omgang med data.

Datasikkerhed er hverken en grund til at gå i panik eller er uforholdsmæssig eller svær at omsætte, såfremt man tager temaet alvorligt og udvirkningerne er klare for en, når personlige data ikke håndteres korrekt.

4. Rekvireringsmanagement for softwareudvikling

Ud over det grundlæggende arbejde i forbindelse med vidensbasis og DSGVO, så spillede regionaludviklernes forståelse for måden at arbejde på og for softwareudvikleres fremgangsmåde en central rolle iht. case studiet. Iht. det formidlede Alexander Mäule (softwareudvikler hos FH Kiel) grundlagene for deltagelsesmetoder (behovsregistrering og visualisering) og aktivt projektmanagement (Scrum og Kanban). Opbyggende på det, blev der fortløbende diskuteret fællesheder og forskelle i den brugercentrerede fremgangsmåde mellem regional- og softwareudviklingen og man kunne i fællesskab teste og lære metoden „User Story Mapping“ i to workshops.

4.1.Problembeskrivelse

Den fremadskridende digitalisering vil efterhånden og delvist på ødelæggende vis gennemtrænge alle livs- og arbejdsområder. Dette fremskridt bringer fordele med sig, som f.eks. den effektivere omgang med ressourcer, tidsbesparelse eller den bedre organisering af arbejdsprocesser. En stor og allerede mange gange erfaret ulempe ligger dog i, at mange softwareanvendelser udvikles forbi behovet og slutbrugerne kun er blevet inddraget utilstrækkeligt i udviklingsprocessen. Dette har i løbet af de sidste 20 år ført til videreudvikling af udviklingsansatser i forbindelse med softwareudvikling, som har rykket deltagelsen og design, samt aktive projektmanagementmetoder i fokus. Især den tiltagende medvirkende udførelse af regionaludviklingen danner her en fælles og betydningsfuld nævner, dog på en anden art og måde. Tilsvarende interessant er her et meget godt ansatzpunkt, for at sammensmelte begge discipliner og at lære af hinanden.

4.2 Deltagelse og design

Det med afstand vigtigste skridt, i forbindelse med omsættelsen af softwareprojekter, er at kræve en så nøjagtig så mulig forståelse af, hvad der faktisk bruges af brugere. I softwareudviklingens praksis har det derved vist sig, at en trinvis foregang med flere deltagelsestrin, har været særlig effektiv. Denne foregang omfatter alle skridt; fra den første behovsanalyse i fokusgruppen og interviews, udarbejdelsen af enkle visuelle fremlæggelser, hen til omsættelsen af software som klickdummy. I slutningen af denne proces, består der en fælles enighed omkring den nøjagtige udformning og krav til den løsning som skal udvikles, som kan fastholdes i form af et kundespecifikationshæfte.

Følgende metoder til behovsregistrering og visualisering blev dertil præsenteret:

Behovsundersøgelse

- Enkeltinterview
- Fokusgrupper
- User Story Mapping

Visualisering

- Personas
- Wireframes
- Mockups

I gruppediskussionerne har det vist sig, at fremgangsmåden hos behovsundersøgelsen, undtagen „User Story Mapping“-metoden, præsenterer en identisk variant. Derfor blev det aftalt, at denne metode testes i fællesskab. Det har vist sig, at „User Story Mapping“ også kan benyttes som en mulig metode til anvendelsen i forbindelse med regionaludviklingen. Visualiseringsmetoderne blev derudover forklaret, dog ikke betraget dyberegående på grund af den begrænsede løbetid for projektet. Af hensyn til helheden, så indeholder bilaget til denne udviklingsrapport yderligere udførelser til temaet prototyping og udarbejdelsen af et specifikationshæfte.

4.3 Arbejds- og projektmanagement

Indenfor arbejds- og projektmanagementområdet har de sidste år, indenfor softwareudviklingsområdet, i stigende omfang, såkaldte arbejds- og fremgangsmåder sat sig igennem. Disse fremgangsmåder følger et princip, som de sidste 15 år, også i stigende omfang står i regionaludviklingens fokus i Tyskland og Danmark og som vokser: den direkte deltagende integrering af borgere i projekter.

Iht. det, blev der præsenteret to muligheder indenfor rammen af case studiet: Scrum og Kanban afbilder samlet set, en meget kunde- og brugerorienteret fremgangsmåde, som gennem en inkrementel fremgangsmåde og direkte indbinding af kunder og brugere, udvikler passende produkter, for at maksimere kundebrugen. Denne fremgangsmåde kommer allerede meget tæt på regionaludviklingens deltagelsestanke – præsenterer derudover i forbindelse med deltagelsesgraden, en struktureret og dynamisk fremgangsmodel, for at borgere endnu mere kan deltage i beslutninger og udviklinger, på regionalt plan. Kanban er ligesom Scrum en metode, som satser på en trinvis forbedring. Men Kanban er ikke nogen projektmanagementmetode, men beskæftiger sig med gennemførelsen af det egentlige arbejde. Derfor betegnes Kanban også som Workflowmetode.

5. Facit

Det afsluttende facit i forbindelse med resultaterne fra case studiet „Digitalisering“ tydeliggør, at det overgribende samarbejde, med fokus på „Af-hinanden-læring“ var valgt rigtigt og første generelle konklusioner til det fremtidige sammenspil i forbindelse med regionaludvikling og digitalisering kunne foretages:

- Rammebetingelser for helhedsdigitalisering (se DSGVO) ligger ikke langt ude i fremtiden og skal fortløbende forbedres med hensyn til brugeren
- Vidensformidling og udvikling bør udgå fra borgernes måde at tænke på
- Brugercentrering vil i fremtiden generelt set stå endnu mere i midtpunktet, i forbindelse med kommunernes processer og projekter
- Fleksibel og slanke arbejdsprocesser får mere og mere betydning og vil grundlæggende ændre den „kommunale handling“

5.1 „Digitalisering“ bliver en central bestanddel af regionaludviklingen

Udgående fra selv-definitionen i kontekst med regionaludvikling og „Digitalisering i hverdagen“, så vil slagord som kommunikation, brugercentrering, deltagelse, netværksdannelse, organisationsudvikling, „Livslang læring“ osv., høre til de generelle og centrale byggesten, for en moderne og brugercentreret regionaludvikling, indenfor rammen af kommunale opgaver, på det lokale og regionale plan. De viste metoder er derved forvarsler for nye „aktive“ måder at gå fremad på, indenfor rammen af det „kommunale handlen“. Dermed er ikke ment, at kommuner allerede i morgen handler som softwarevirksomheder. Dermed menes i højere grad, at den progressive omgang med temaet „Digitalisering“ kræver en gensidig tilpasning af metoderne på alle niveauer (projektmanagement, deltagelse, produktudvikling), for at omsætte perfekt passende, netværksdannede tilbud, med og til borgerne.

Kunsten vil bestå i at finde middeveje mellem et yderst dynamisk og rettere uodynamisk system, som ikke overbelaster brugerne og alligevel fører til brugbare og nyttige resultater indenfor kort tid. B4R-strategien som „SMARTER way“ afbilder sådan en vej i første ansatser og benytter derved elementer fra det viste rekvireringsmanagement. B4R-strategien kan kun tjene som første inspiration og grundlag for kommuner. Ansatsen skal fortsat tilsvarende testes og efterhånden kultiveres i kommunerne. Ansatsen skal tilsvarende fortsat testes, for at opnå afstemte og acceptable løsninger, via fleksible og slanke arbejdsprocesser, samt et brugercentreret metodesetting indenfor alle relevante temaer. Denne nye proces kræver derved forudseenhed og mod fra beslutningstagerne, samt en åben og læringsklar måde at tænke på, af dem som leder og styrer disse processer, som formidler og skaber.

5.2 Rekvireringsmanagement er en vigtig komponent for digitaliseringens omsætning

Rekvireringsmanagementet vil være en vigtig komponent for digitaliseringens omsætning indenfor regionaludviklingens ramme. Sammensmeltningen af begge „Verdener“ drives tvangsløbende i begge lande gennem den allestedsnærværende e-governmentproces og skal tilsvarende være forbundet med „Digitaliseringen i hverdagen“. På dette sted afbilder rekvireringsmanagementet alle relevante områder, som det i fremtiden gælder at videreudvikle.